№ 298. Poniedziałek 23. Grudnia 1861. Rok wydania 51.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł. miesięcznie 1 zł. 75 centów waluty austr. — Insercya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Sprawy krajowe.

(Doniesienia dworu.)

Wiedeń, 21. grudnia. Jego c. k. Apostolska Mość raczył przedwczoraj przedpołudniem udzielać licznych audyencyi prywatnych.

(Posiedzenie izby panów dnia 19. grudnia.)

Posiedzenie zagajone pod prezydencyą Jego Wysokości księcia Karola Auersberga o godzinie 11½ przed południem.

Na ławie ministeryalnej pp. hr. Rechberg, de Schmerling, br. de Mecsery, de Lasser i hr. Degenfeld. Później de Plener.

Jego Exc. minister stanu zawiadamia izbę o przedłożeniu projektu budżetu wys. radzie państwa.

Hr. Hartig w obszernej nocie wyłuszcza wdzięczność dla Najjaśniejszego Pana za to ustępstwo. Porównywa konstytucyę obecną nadaną z własnej woli Monarchy z konstytucyami z burzliwych lat 1848 i 1849. W końcu stawia następujący wniosek w 4 punktach:

1. Aby izba wyraziła w adresie do Najjaśniejszego Pana swą wdzięczność za uczynione jej ustępstwa, a zarazem oświadczyła gotowość wziąć pod obrady przedłożony jej budżet.

2. Wysoka izba raczy dla roztrząśnienia projektu budżetu i przedłożenia sprawozdania wzmocnić komisyę do spraw finansowych o 20 nowych członków.

3. Zastępcy członków komisyi przystąpią do niej bez nowego wyboru, zaczem wybrać należy jeszcze tylko 12 członków.

4. Wys. izba uchwali, aby według §. 18 regulaminu czynności prezydyum izby oddało w jak najkrótszej drodze projekta rządowe, tudzież wnioski izby niższej komisyi rzeczonej do sprawozdania.

Hr. Leo Thun dowodzi w równie obszernej mowie, że izba w obecnym swym składzie nie jest kompetentną obradować nad budżetem i wnosi, aby wybrać wydział z 7 członków, dla sprawozdania z tego, jak izba zamierza postąpić po przedłożeniu jej dzisiejszego projektu rządowego.

Jego Exc. minister stanu zbija dowody hr. Leona Thuna i poleca izbie przyjąć wniosek hr. Hartiga.

Przy głosowaniu wniosek hr. Thuna upada. Wniosek hrab. Hartiga przyjęty w wszystkich punktach bez żadnej zmiany.

Przystąpiono do wyboru członków dla wzmocnienia komisyi finansowej.

(Posiedzenie izby deputowanych z dn. 19. grudnia.)

Prezyduje dr. Hein.

Na ławie ministeryalnej pp.: de Plener, de Lasser, i hr. Wickenburg.

Do wydziału finansowego wybrani jeszcze dep. hr. Mazzuchelli, Hasner, Demel, Daubek, Paumerer, br. Ingram i kawaler de Tschabuschnigg.

Prezes wnosi, aby odroczyć izbę do 4. lutego 1862 i kładzie na porządek dzienny sprawozdanie wydziału o nowelli do prawa karnego, ustawę prasową i ustawę karną w przestępstwach prasy.

Herbst wnosi, aby izba odroczyła się tylko do 15. stycznia. Nie ma powodów do dłuższego odroczenia. Osobiste powody nie powinny być uwzględnione. Wydział finansowy nie skończy swej pracy do 4. lutego, a izba ma wiele innych ważnych przedmiotów przed sobą, co przemawiają za zwołaniem jej na dzień 15. stycznia, jako to ustawa gminna, ustawa prasy i t. d. Nawet dla prac ministeryalnych jest bardzo pożądane, aby prędzej zgromadziła się izba, a tym sposobem ministerstwo miało w swem pobliżu zasiadających w niej mężów specyalnych, u których może zasięgać rady i objaśnień. Oprócz tego i na to mieć wzgląd potrzeba, że sejmy krajowe będą mogły dopiero rozpocząć swe czynności, gdy rada państwa zakończy swoje. Dłuższe odroczenie wywrze i na publiczność niekorzystne wrażenie.

Prezes usprawiedliwia swój wniosek zgodny z życzeniem większości izby. Wydział finansowy będzie mógł tem gorliwiej zająć się swemi czynnościami podczas feryi. Również i ministerstwo finansów zyska więcej czasu do wypracowania projektów, które ma przedłożyć sejmom krajowym.

Hr. Hartig popiera wniosek prezydującego.

Herbst dla poparcia swego wniosku przytacza różnicę kalendarza obu obrządków łacińskiego i greckiego nieunickiego.

Baron Ingram popiera wniosek Herbsta.

Jego Exc. minister de Lasser przemawia za odroczeniem do 4. lutego, zwracając na to uwagę, że rząd oprócz pracy nad projektami do przedłożenia sejmom krajowym, ma jeszcze w końcu roku mnóstwo innych prac do ukończenia.

Izba uchwala odroczyć się do 4. lutego 1862, i upoważnia prezesa, zwołać wydziały w razie gdy szło o załatwienie pilnych, nieprzewidzianych spraw. Wydział finansowy uprasza izba, aby zechciał rozpocząć swe czynności najpóźniej z dniem 4. stycznia po nowym roku.

(Mowa ministra finansów na posiedzeniu z 17. b. m. Ciąg dalszy.)

Przy wydatkach na dług państwa stracono na agio o 6 milionów mniej. Całkowicie jednak ten tylko o ½ miliona mniejszym od obliczonego uczynić zdołano, ponieważ większe procenta od długu ufundowanego, znaczne zaległości w kwocie 3 miliony, procenta od długu bieżącego o 2½ miliona złr. powiększone, większe wydatki na asygnacye hypoteczne, a nareszcie sprawy hypoteczne przyczyniły kosztów.

Lokowanie kapitału pomimo zmniejszenia się wydatków na budowę kolei żelaznych o 500.000 zł. wyniosło o 3½ miliona złr. nad obliczenie, ponieważ na zaliczki do węgierskiego funduszu indemnizacyjnego dla spłacenia kuponów, wydano o 4 miliony więcej, a to iż podatków płacić nie chciano, i dodatków na fundusz indemnizacyjny nie uiszczono; w administracyi zaś cywilnej, pomimo nieprzewidzianych wydatków na radę państwa, pół miliona wynoszących, wydano mniej o ½ miliona; umorzenie długu z przyczyny późniejszego wykupna obligacyi przeznaczonych do umorzenia na rok 1860, o 3 miliony mniej wydatku sprawiły. Zebrawszy razem nadwyżki poprzedniego obliczenia w wydatkach, będziemy mieć: wyższy nakład na wojsko w kwocie 50.500.000 złr., wyższy nakład na marynarkę w kwocie 7,500.000 złr., powiększona wypłata subwencyi i gwarancyi procentowych w kwocie 1,500.000 złr. powiększony wydatek na lokacyę kapitału w kwocie 3,500.000 złr. razem 63,000.000 złr.

Przeciwnie wydatek na dług państwa zmniejszył się o 500.000 złr. administracya cywilna o 500.000 złr. umorzenie długu o 3,000.000 złr. razem 4 miliony, całkowita więc suma na wydatki nie podane w budżecie powiększyła się o 59 milionów złr.

Dochody państwa z przyczyny nieuregulowanych stosunków węgierskich, taką poniosły szkodę, że podatki stałe, podatek konsumcyjny, tytoń, dochody stemplowe, i należytości od spraw prawnych, na które to źródła dochodów, w Węgrzech, Wojwodynie, Kroacyi, Slawonii i Siedmiogrodzie rozruchy najmocniejszy wpływ wywarły, pomimo wpłat w ostatnich miesiącach roku, zamiast poprzednio obliczonej sumy 67.470.000, przyniosły do kas państwa tylko 55,810.000 złr. a więc o 11,660.000 złr. mniej. To jest główną przyczyną, że całkowite dochody państwa pomimo pomyślnego rezultatu w kilku innych rubrykach dochodów i w innych krajach koronnych stały się o 10 milionów mniejsze jak obliczono.

Doliczywszy do tych 10 milionów, poprzednio wykazaną, nie objętą budżetem nadwyżkę 59 milionów, otrzymamy 69 milionów

nadwyżki niedoboru na r. 1861 nie objętego budżetem. Że zaś niedobór według budżetu miał wynosić 40.500.000, przeto całkowity deficit z r. 1861 wynosi 109,500.000 złr.

Z tego całkowitego niedoboru pokryto:

Wynagrodzeniem za lombardzki dług państwa	21,000.000
Dodatkami z pożyczki loteryjnej 1860	12,600.000
Dodatkami z pożyczki podatkowej 1861	26,400.000
Wydatkami na asygnacye hypoteczne	22,000.000
Wydaniem monety zdawkowej	12,000.000
Powiększeniem długu bieżącego za pomocą sum depozytowych	10,000.000
Innemi dochodami nadzwyczajnemi po straceniu wydatdatków nadzwyczajnych	1,500.000
Razem	105,500.000

Zaś 4 miliony dobrano z kwot w kasach pozostałych.

Doszedłem teraz do tego ustępu mego projektu, który odnosi się do środków finansowych, użytych w ciągu roku 1861 bez konstytucyjnego przyzwolenia wysokiej rady państwa. Te środki są: wydanie drobnych pieniędzy papierowych; zniesione już wstrzymanie wypłat w srebrze na potrzeby państwa w Lombardo-weneckiem Królestwie i na procenta pożyczki narodowej; podwyższenie stopy procentowej parcyalnych asygnacyi hipotecznych i zaciągnięcie pożyczki 30 milionowej.

Wydanie drobnych pieniędzy papierowych nastąpiło głównie dla tego, ażeby przynieść niezbędną pomoc naglącym potrzebom handlu drobiazgowego.

Wstrzymania wypłat w srebrze użyłem tylko z niechęcią pod naciskiem niepokonanych stosunków zewnętrznych, i jak tylko nastąpiło zamierzone tem chwilowe ułatwienie w wykonaniu gotówki, zarzuciłem natychmiast ten środek i zaczęły się znowu wypłaty w monecie brzęczącej.

Odtąd przy pomyślniejszym zwrocie stosunków i większym napływie dochodów starałem się usilnie o to, by zebrać i utrzymać potrzebne fundusze w srebrze i dewizach, które dozwoliły przedsięwziąć napowrót i uskuteczniać dotąd bieżące wypłaty w monecie brzęczącej w Lombardo-weneckiem Królestwie i za pożyczkę narodową.

Podwyższenie procentów i powiększona emisya parcyalnych asygnacyi hypotekarnych, tudzież zaciągnięcie 30 milionowej pożyczki podatkowej dostarczyły wespół z niektóremi sprawami depozytowemi potrzebnych środków na opędzenie innych niepokrytych potrzeb państwa i dopełnienie bez uszczerbku zobowiązań, które państwo przyjęło na siebie.

Co do spomnionych środków finansowych kazałem wygotować obszerne pismo z usprawiedliwieniem, w którem przedstawione są wysokiej radzie państwa z obowiązku powody i wynikłości tych rozporządzeń stosownie do artykułu 13go ustawy zasadniczej z 26. lutego 1861.

Wykazany w nim obrót finansów w roku 1861 może przynajmniej rościć sobie ujemną zasługę, mianowicie z zaniechanego użycia banku narodowego wbrew statutom i z niewydania pieniędzy papierowych, którychto zgubnych środków zrzekła się administracya państwa przyjmując raczej na swoje barki ciężkie trudy, by uzyskać fundusze na pokrycie potrzeb państwa.

Składając to pismo na stole wysokiej izby pozwalam sobie zakończyć tę część mojego projektu uwagą, że tam, gdzie niezbędna potrzeba dyktowała ustawy, dla których konstytucyjnego uzasadnienia niepodobna było zasięgnąć przyzwolenia ciał prawodawczych, było wyszukanie środków do dalszego prowadzenia administracyi publicznej przykazaniem państwa, i że minister wypełniał tylko swój obowiązek, wydając potrzebne rozporządzenia i przyjmując na siebie za to odpowiedzialność, w której zupełnem poczuciu oczekuję od wysokiej rady państwa mojego usprawiedliwienia.

Przechodzą teraz do r. 1862 i przystępuję do najważniejszej części mego zadania, mianowicie do przedłożenia i objaśnienia projektu budżetu na rok pomieniony. Najprzód zdaje mi się, możnaby mi tu zadać pytanie, na które winienem odpowiedzieć wys. izbie. Na jakich podstawach i przypuszczeniach uzasadnione są cyfry oznaczone w budżecie. Budżet składa się z dwóch części, z wykazu potrzeb i ich pokrycie. Potrzeby obejmują trzy główne działy: 1) Wydatki na administracyę cywilną, dwór i najwyższy rząd centralny; 2) na wojsko i marynarkę; 3) dług państwa. Zaczynam od długu państwa. Co do tego nie ulega wątpliwości, że podstawą tego oddziału budżetu musiały być, jak to było i potąd, dokładne wykazy rzeczywistego stanu długu oparte na głównych księgach długu państwa, tudzież treść warunków pożyczkowych co do odsetków i spłat na umorzenie kapitałów słowem dokładne wykazy rocznych zobowiązań względem wierzycieli państwa. Cały dług państwa tak stały jak bieżący, musiał być uważany jak dług monarchyi niepodzielny i nierozłączny, które to stanowisko nie jest bynajmniej naruszone ani dyplomem październikowym ani ustawami lutowemi, lecz przeciwnie umocnione. Pod względem długu państwa można uważać budżet w jego podstawach mniej więcej stałym budżetem, roczne albowiem dodatki lub ubytki wynikają z regularnie postępującej czynności umarzania, z preliminowanych wydatków nie zrealizowanych jeszcze resztek pożyczki, lub z nałożenia nowych pożyczek i przewidzianego wzrostu lub ubytku długu bieżącego. Co do etatu armii i marynarki stosuje się tutaj w jak najpełniejszem znaczeniu i mierze to co się powiedziało o nierozdzielności i nierozłączności całego długu państwa. Uważałbym za właściwe i pożyteczne co do administracyi wojskowej i cywilnej wprowadzić tak zwany stały budżet, poczem na przyszłość przy nowym okresie finansowym, zatrzymując stałą cyfrę budżetową potrzebaby było tylko roztrząsnąć te zmienne nadwyżki wydatków, co wynikają ze zbiegu szczególnych nieprzewidzianych stosunków. W budżecie armii wydatki preliminowane na podstawie stopy pokojowej, dają w przybliżeniu taki stały budżet. W budżecie marynarki są także wydatki wedle stopy pokojowej preliminowane, zważywszy atoli, że marynarka jest właśnie w rozwoju, nie można ułożyć formalnego stałego w podobnej myśli budżetu. W administracyi cywilnej uderza także niestałość stosunków obecnych. Jak wiadomo wys. izbie ma być utworzony nowy organizm polityczny i sądowy, ma nastąpić rozdział sądownictwa od administracyi, ma być zaprowadzona organizacya gminna, zaczem niemała część czynności administracyjnych sprawowanych potąd za pośrednictwem organów rządowych przejdzie w ręce organów autonomicznych, wszystko to atoli nie jest potąd jeszcze urzeczywistnione i nie ma pewnej podstawy do obliczenia cyfry przyszłych na to wydatków.

Byłem więc zmuszony wydatki administracyi politycznej i sądowej w koronnych krajach niewęgierskich według teraz istniejącego organizmu na rok administracyjny 1862 obliczyć; w administracyi politycznej kazałem wykonać projekt przyszłego organizmu z obliczeniem kosztów, dla zwyczajnego użytku i czynienia porównań. Tu winienem zrobić uwagę, że na przyszłość skład budżetu będzie całkiem inny jak teraz, i że w dyplomie z października i konstytucyi z lutego granice zakresu działania co do prawodawstwa, odnoszą się także do organizacyi i pensyi do niego przywiązanych, i zniewolą oznaczyć dokładniej pojęcie powszechnego budżetu państwa. Te i tym podobne dla przyszłego budżetu normalnego bardzo ważne uwagi nie mogły jednak kierować obliczeniem budżetu na rok administracyjny 1862; chcąc uniknąć zwodniczych konjunktur, musiałem trzymać się organizmu istniejącej administracyi, a gdzie ten ustąpił miejsca nowych urządzeniom dawnego stanu kosztów, i według tego preliminarze układać. Co do wewnętrznego składu budżetu, chcąc ułatwić szybkie zrozumienie rzeczy, objaśniłem go uwagami; mianowicie odnosi się to do rozmaitych źródeł dochodów na pokrycie służących, o których wiele osobnych memoryałów wydano, chcąc bliżej określić rodzaj i stosowność kilku podatków, i za pomocą głębokiej dyskusyi jak najdokładniej dowieść, że te podatki (jak np. monopol od tytoniu) ani zniesione, ani innemi zastąpione być nie mogą.

Co do reformy podatków stałych, o tem na szóstem posiedzeniu wys. izby dałem zarys projektu i rozporządzeń, jakie administracya finansowa wydała; przypominam o tem i zwracam uwagę, że teraźniejsze wewnętrzne stosunki administracyjne są niestosowne do przeprowadzenia zmiany w systemie podatkowym, która musiała by naruszyć organizm gmin i administracyi politycznej. (C. d. n.)

(Reskrypt cesarski względem sądownictwa w Siedmiogrodzie. — Doniesienia z Agramu.)

— Względem sądownictwa w Siedmiogrodzie zakomunikowano tamtejszym juryzdykcyom następujący najwyższy król. reskrypt:

Doszło do Mojej wiadomości, że niektóre juryzdykcye Mojego wielkiego księstwa Siedmiogrodu, równie jak i król. kurya w swojem postępowaniu sądowem przyjęły za normę dozwolony przeze Mnie dla Węgier wniosek krajowo-sądowej konferencyi. Za to postępowanie, które się sprzeciwia wprost rozporządzeniu Mego odręcznego pisma z 21. grudnia 1860, na mocy którego wszystkie przepisy odnoszące się do prawa karnego i cywilnego należy pozostawić w mocy obowiązującej, aż pokąd w drodze prawodawczej nie zostanie uskuteczniona modyfikacya wszystkim tym, którzy w pominieniu Moich rozporządzeń brali udział, wyrażam Moją niełaskę, i polecam prezydyum nadwornej kancelaryi zawiadomić o tem przynależnych, a na prezydenta król. tabuli barona Karola Apor osobiście włożyć odpowiedzialność za to, ażeby w myśl Mojego odręcznego pisma z 21. grudnia 1860 wszystkie normy i rozporządzenia prawa cywilnego i karnego były utrzymane w całej swojej mocy i w zupełnej dokładności tak długo przestrzegane, aż dopokąd w drodze obrad i postanowień sejmu nie doznają odmiany.

— *Glasonosz* podaje depeszę telegraficzną z Otocac, że dnia 16go b. m. Ferik Fazli Basza i Miralaj Riffaat Bej, syn wezyra bosniackiego Osmana Baszy przybyli do Karlstadt. Mieli oni zamiar udać się do Zagrabia, i w imieniu Osmana Jego Excelencyę Bana powitać; iż jednak Jego Excelencya nie znajduje się w Zagrabiu, będą zapewne zmuszeni opuścić Karlstadt i powrócić do domu. Telegram dziennika *Ost u. West* z 19. grudnia donosi, że obadwaj ci oficerowi przybyli przecież do Zagrabia.

Temu dziennikowi donoszą także, że spotkanie jenerała Civic, który zeszłego tygodnia udał się z Karlstadtu do Bihac powitać Osmana Baszę, trwało zaledwie pół godziny.

Anglia.

(Doniesienia dworu.)

Londyn, 18. grudnia. Nadzwyczajny dodatek *Gazety londyńskiej* z 15go b. m. donosi:

Whitehal, 15. grudnia. W sobotę wieczorem dnia 14go b. m. 10 minut przed 11. Jego król. Wysokość Książę małżonek zmarł w zamku Windsor i pogrążył Jej król. Mość i całą rodzinę królewską w niewypowiedzianym smutku. Królowa, książę Wales, księżniczki Alice i Helena, książę i księżniczka Leiningen byli obecni śmierci Jego król. Mości. Wszyscy wierni i przychylni poddani

Jej król. Mości uważać będą śmierć księcia jako nieocenioną stratę dla Jej król. Mości, dla rodziny królewskiej i narodu.

Buletyn lekarski donoszący o śmierci księcia opiewa:

Zamek Windsor. Sobota w nocy 14. grudnia. Jego królewiczowska Mość Książę małżonek cały wieczór słabł coraz więcej, nareszcie 10 minut przed 11. zakończył życie bez boleści.

Co do Królowej buletyn lekarski donosi:

Zamek Windsor. Niedziela, 15. grudnia w południe.

Królowa mimo ogromu boleści znosi stratę spokojnie. Stan jej zdrowia dobry.

Francya.

(Sprawozdanie p. Troplong. — Żałoba dworu. — Poseł portugalski. — Stosunki amerykańskie. — Biuro senatu. — Doniesienie z Martiniki.)

Paryż, 18. grudnia. W senacie prezydent Troplong odczytał swoje sprawozdanie. Rozszerza się głównie nad zniesieniem kredytów nadzwyczajnych. Głosowanie budżetu podług sekcyi i ograniczenie w przekazach usuwa wszelką myśl przywrócenia odpowiedzialności ministrów, której konstytucya nie dopuszcza. Sprawozdawca mówiąc o korzyściach przekazywania sumy, przypomina, że gdy wojna włoska wybuchła, cała Francya sądziła, że rząd robi wielkie wysilenia, aby nieprzyjaciel nie uprzedził armii francuskiej. Prawda, że armia francuska odnosiła zwycięstwa, nim ją ledwie poczęto zaopatrywać, a to bez przekazów i bez kredytów nadzwyczajnych. Polityki nie jasnej trudno dzisiaj brać w pomoc. Cesarz okazuje szczerość swojej polityki środkami, które podaje do dyskusyi. Prawdziwe i nieomylne przygotowania do wojny są we Francyi: dobra rekrutacya, karność w wojsku, porządek w administracyi i wojenny duch narodu. Chociaż nieprzygotowana, Francya gotowa zawsze pokonać tych, którzy o wiele pierwej chwycili się do dzieła. Komisya nie wyrzeka się przysposabiania środków, których w obec wielkich niebezpieczeństw zagranicznych w cichości chwycić się należy. Do tego to zaprowadzono przekazy. Ale te środki ostrożności nie mogły pozostać długo w ukryciu. Przechodząc do kwestyi finansowej, przypomina sprawozdawca wielkie dzieła dokonane od roku 1850. One rzekł, wyniosły imię Francyi na najwyższy stopień, spoiły na nowo szereg naszych zwycięstw, wpływ nasz i cywilizacyę rozszerzyły w całym świecie, wyswobodziły Włochów z pod jarzma cudzoziemców. W końcu utrzymuje sprawozdawca, że dług bieżący stosunkowo stał się o wiele mniejszym, jak przed rokiem 1848.

— Na pierwszą wiadomość o zgonie księcia Alberta wyrazili Ich Mość Cesarstwo natychmiast drogą telegraficzną i tego samego wieczora jeszcze listami własnoręcznemi Królowej Wiktoryi najszczerszą kondolencyę nad srogim ciosem, który ją dotknął.

— Cesarz przyjmował 15go portugalskiego posła wicehrabię de Paiva na osobnej audyencyi, i odebrał z rąk jego urzędowe uwiadomienie o zgonie Króla Dom Pedra V. a wstąpieniu na tron Króla Ludwika, jako też o zaślubinach infantki Donny Antonii z następcą tronu Księciem Hohenzollern-Sigmaringen.

— Podług depeszy prywatnej, którą otrzymała *Presse* z Nowego Jorku, uchwalił senat i izba reprezentantów w Washingtonie jednogłośnie uważać komisarzów południowych za godziwą zdobycz i nie dozwalać Anglii żadnego zadośćuczynienia.

— W Paryżu sądzą, że Francya zachowa ścisłą neutralność, jednak niecomieszkałaby brać udział w korzyściach, jakieby wypłynęły ze zniesienia blokady i otwarcia portów bawełnianych.

— Minister marynarki otrzymał rozkaz wstrzymać budowę pływających bateryi „le Rempart" w Breście, a „Lorgueilleuse" i „l' Arrogante" w Lorient. Także miał się obowiązać rząd w obec komisyi senatu rozpuścić 50.000 ludzi, jeśliby nie zaszły zbyt groźne wypadki.

— Cesarskie dekreta z dnia 14go b. m. konstytuują biuro senatu; prezydentem jest Troplong, pierwszym wiceprezydentem de Royer; drudzy trzej wiceprezydenci są marszałek hrabia Baraguay d' Hilliers, marszałek hrabia Regnault de Saint Jean d'Angely i marszałek Pelissier.

„Sumter", okręt państw południowych, schronił się przed krążącym okrętem północno-amerykańskim do portu St. Pierre na wyspę Martinique, a krążący okręt ścigał go aż do portu. Ażeby powstrzymać okręt krążący musiano port zamknąć. Tak przynajmniej donoszą pierwsze, zapewne nie zupełnie dokładne wiadomości o tym wypadku.

Belgia.

(Czynności w izbach.)

Bruxela, 14. grudnia. Na początku posiedzenia izby przedłożył prezydent Vervoort sprawozdanie względem przyjęcia deputacyi, która Królowi doręczyła adres izby. Odpowiedź królewska ograniczyła się i w tym roku na zwyczajnych powszechnych formułach grzeczności. Poczem izba przeszła do dyskucyi nad petycyą żałoby podpułkownika Hayez, nakazała pozbierać i wydrukować wszystkie do tej sprawy odnoszące się dokumenta i odroczyła stanowczą dyskusyę na przyszły czwartek.

Włochy.

(Narady względem bezpieczeństwa publicznego. — Wiadomości bieżące. — Interpelacye.)

Izba deputowanych przyzwoliła na posiedzeniu dnia 14. b. m. na zniesienie zakazu względem wywozu cerealiów z królestwa Neapolu.

Deputowani i senatorowie prowincyi Bononii zgromadzili się dnia 13go w Turynie dla naradzenia się nad propozycyami, które mają przedłożyć rządowi względem publicznego bezpieczeństwa tej prowincyi. Zapewne będą zalecać deportacyę. Przedłożone jest także sprawozdanie o wielkim w dworcu kolei żelaznej popełnionym rozboju. Sprawozdanie mówi, że w nocy z 10. na 11. b. m. siedmiu ludzi, z których czterej przebrani byli za karabinierów, weszło do kancelaryi dworca kolei żelaznej, którą kazali sobie otworzyć; poczem otworzywszy drzwi wytrychami weszli do magazynu pakunków, gdzie stoi także kasa, zaknebl owali śpiących tam dwóch stróżów i urzędnika, otworzyli także wytrychami kasę i zabrali 79.000 l. Poczem umknęli. Ztąd okazuje się, że nie czterdziestu ludzi, jak dawniej doniesiono, napadło na dworzec kolei, który zapewne całkiem niedostatecznie był strzeżony. — Miejska rada Bononii zebrała się na nadzwyczajne posiedzenie dla naradzenia się, jakich środków potrzeba się chwycić dla ochrony publicznego bezpieczeństwa; uchwaliła przedłożyć rządowi dobitne przedstawienie, oświadczając oraz swoją gotowość przyczynić się do kosztów dla powiększenia stróżów bezpieczeństwa.

Na posiedzeniu senatu z 16. grudnia interpelował p. Belleli, ministra wojny o zniesienie zamku i innych fortyfikacyi panujących nad miastem Neapolem. Minister odpowiedział, że rząd uwzględni życzenia Neapolitanów i każe znieść te fortyfikacye.

Niemce.

(Przejazd w. księcia Konstantego.)

Berlin. Jego królewicz. Mość książę Następca tronu pojechał 18go wieczorem na pogrzeb do Londynu.

Jego Cesarzew. Mość Wielki Książę Konstanty wyjechał 17go pospiesznym pociągiem królewieckim w dalszą drogę do Petersburga.

Azya.

(Powstanie w Afganistanie.)

Afganistan. Osobny paropływ wojenny angielski przywiózł wiadomość do Suezu, że w Afganistanie wybuchło wielkie powstanie. Dobrze uzbrojeni powstańcy pod dowództwem oficerów europejskich wpadli na terytoryum angielskie i opanowali kilka pozycyi przy gościńcu do Kabulu.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Wiedeń, 22. grudnia. Podług telegramu przyjechał Jego Mość Król saski wczoraj przed południem z Brandeis do Pragi i po krótkim pobycie wyruszył dalej do Drezna.

Londyn, 19. grudnia. Królowa pojechała dziś w południe do Osborne. — Depesze z Nowego Jorku zaprzeczają wiadomości, jakoby niewolnicy południowych Stanów palili plony i mieszkania, a sami plantatorowie niszczyli zasoby bawełny.

Paryż, 19. grudnia. Pruski poseł hrabia Pourtalès umarł tu wczorajszego wieczora. — Buletyn Monitora zbija stanowczo wszelkie pogłoski względem zmian w gabinecie.

Turyn, 20. grudnia. (Na Paryż.) Ratazzi żądał dymisyi swojej ze względów zdrowia; izba jednak wyraziła życzenie, by pozostał jej prezydentem aż do końca sesyi.

Sztokholm, 19. grudnia. Nowy gubernator finlandzki jenerał Rokazowski oświadczył urzędownie, że Cesarz zwoła pełny sejm fiński, jak tylko zamknięty będzie wydział stanowy, który ma zebrać się w styczniu. Na tę wiadomość wyprawiło miasto Helsingfors iluminacyę. Spodziewają się zniesienia cenzury.

Belgrad, 20. grudnia. Prezydent senatu Michajłowicz przeniesiony został w stan spoczynku, a miejsce jego zajął senator Marinowicz.

Konstantynopol, 14. grudnia. Podpisana została nowa angielsko-turecka i francuska taryfa celna, oparta na nowych traktatach handlowych. Długi pałacowe z czasów Abdul Medżyda mają wynosić $10^1/_2$ miliona f. szt.

Ateny, 14. grudnia. Podoficer, który chciał uwolnić Dosiosa, skazany został na pięcioletnie więzienie w fortecy.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 20. grudnia 1861.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	327.16	— 4.9	89.7	półn.-wsch. sł.	śnieg
2. god. po poł.	323.75	— 7.2	84.1	północny "	jasno
10. god. wiecz.	329.93	— 7.4	83.8	wschodni "	pochmurno

Wysokość śniegu 8 ".

Dnia 21. grudnia 1861 roku wyciągnięto w c. k. urzędzie loteryjnym lwowskim następujące pięć liczb:

83. 45. 3. 89. 20.

Przyszłe ciągnienia nastąpią dnia 4. i 18. stycznia 1862 r.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 21. grudnia.

Hotel rosyjski: PP. Hr. Stadnicki Wład., z Wiednia. — Hr. Kalinowski Wład., z Bakowiec. — Chwalibóg Jan, z Lipowiec.

Hotel europejski: Br. Lewartowski Alex., z Haczewa. — Ujejski Zdzisław, z Wasylkowiec. — Dylewski Maryan, z Rolowa.

Hotel Langa: Janicki Zygm., ces. ros. porucznik, z Kiszeniewa.

Hotel angielski: Issetschoskul Leon, c. k. radca sądu kr., z Czerniowiec.

Do domu zajezdnego nr. $181\frac{2}{4}$: Rożański Jan, ze Stanisławowa.

Dnia 22. grudnia

Hotel rosyjski: Kamil Kajet., adw. kr.,, z Czerniowiec. — Małachowski Zygm., z Toustoługu. — Niezabitowski Lub., c. k. porucznik i Niezabitowski Franc., z Zameczka.

Hotel europejski: Bal Franc., z Tuligłów.

Hotel krakowski: Kowalski Erazm, z Bratkowiec. — Łapucki Ludwik, doktor med., z Tarnopola.

Pod koleją żelazną: Śliwińscy Albert i Wład., z Sokołówki.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 21. grudnia.

PP. Br. Schlechta Winc., do Dynowa. — Hr. Łoś Aug., do Werchraty. — Hr. Rozwadowski Wład., do Haszowa. — Gadomski Joz. Klem., do Kamionki wielkiej. — Myszkowski Lud., adw. kr., do Krakowa. — Czarczyński Alexan., do Połotury. — Hr. Tarnowski Tadeusz, do Chozelowa. — Pietruski Teofil, do Błonia. — Czermiński Stan., do Mieczyszczowa. — Urbański Rud., do Dobrosina. — Brocki Henr., do Jaślan. — Hr. Zamojski Szczep., do Wysocka. — Zagórski Miecz., do Podbuża. — Krakowiecki Fel., do Budzanowa. — Br. Bronicki Jul., do Podhorzec. — Janicki Zygm., c. ros. poruczn., do Krakowa.

Dnia 22. grudnia.

PP. Stasicki Ant., do Uścia zielonego. — Płocki Alexand., do Stasiowej woli. — Chodylski Józ., do Bereźnicy. — Pomazański Jędrzej, do Czercza. — Łopuszański Bol., do Czyszek. — Brodzki Adam, do Ostrowa. — Obertyński Wacław, do Leszkowa. — Chwalibóg Jan, do Lipowiec. — Grocholski Kaz., do Rozysk. — Hr. Drohojewski Kazim., do Temanowiec. — Cywiński Miecz., do Telacza. — Urbański Wład., do Kartasowa. — Issyscheskul Leon, c. k. radca sądu kraj., do Czerniowiec. — Hr. Stadnicki Zygm., kanonik, do Husakowa. — Dworski Ant., adwok. kraj., do Przemyśla. — Wysocki K., do Hrehorowa. — Truskolawski Henr., do Jasionowa.

Kurs lwowski.

Dnia 21. grudnia		gotówką zł.	gotówką c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr.	6	57	6	63
Dukat cesarski	„ „	6	61	6	68
Półimperyał zł. rosyjski	„	11	40	11	53
Rubel srebrny rosyjski	„	2	17	2	20
Talar pruski	„	2	11	2	13
Polski kurant i pięciozłotówka . . .	„ „	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	bez kuponów	78	40	79	5
„ „ „ m. k. za 100 zł.	bez kuponów	82	40	83	5
Akcye gal. kol. żelaz. Karola Ludwika	bez kuponów	166	—	167	50
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	66	—	66	75
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	80	80	81	80

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i wekslí.

Dnia 21. grudnia.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 złr. 81.45. Metaliki po 5% za 100 zł. 66 15; po $4\frac{1}{2}$% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.—. Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Wegier —.—. Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Akcye Banku narodowego sztuka 749 —; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 178. —; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.—.

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—.

Wexlowy. Za 100 zł. południowo niemieckiej waluty —.—. — Lipsk za 100 talarów —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 141.—. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Paryż za 100 fr. —.—.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 6.68. dukaty ces. pełnej wagi —.—. korony —.—. półkorony —.—. Srebro 139 75

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 20. grudnia.

1. Dług publiczny.

A. Państwa.	pien.	towar.
W austr. wal. po 5% . .	62 40	62.50
Z pożyczki narod. z proc. od stycznia do lipca po 5%	81 60	81 75
Z pożyczki narod. z proc. od kwiet. do paźd. po 5%	81 40	81.50
Z r. 1851, ser. B. po 5%	—.—	—.—
Metaliki po 5%	66.—	66 20
Metaliki z proc. od maja do listopada po 5%	— —	—.—
dtto. „ $4\frac{1}{2}$% . . .	58 50	59.—
dtto. „ 4% . . .	52.25	52 50
dtto. „ 3%	39 —	39 25
dtto. „ $2\frac{1}{2}$%	33.—	35 —
dtto. „ 1%	13 25	13 50
Przez. do wylos. z r. 1839	121.—	121 50
„ 1854	86 75	87.—
„ 1860	81 80	82 —
Przeznaczone do losowan. z r. 1860 po 100 zł . .	88 75	89.—
Renty Como po 42 lir. aus.	17 80	18.—
Wylos. obl. dawn. długu państ. po 5%	64 —	64 50
„ „ „ $4\frac{1}{2}$%	58 —	58 50
„ „ „ 4%	51.—	52 —
Przez. do los. obl. daw. długu państ. z proc. w kraju „ $3\frac{1}{2}$%	45.50	46.—
„ 3%	—.—	46.—
„ $2\frac{1}{2}$%	44 50	45 50
„ $2\frac{1}{4}$%	— —	39.—
„ 2%	33 50	34.—
„ $1\frac{3}{4}$%	—.—	30.50
dtto. z procent za granicą „ 5%	64.—	64 50
„ $4\frac{1}{2}$%	58 —	58 50
„ 4%	51.—	52.—
B. Krajów koronnych		
Obligacye indemn. po 5% za 100 zł.: Niższej Austryi .	89 —	89 50
Wyż. Aust. i Salt.	88.—	88 50
Czech	89.75	90 —
Morawii	87.—	87 50
Szląska	86.50	87 —
Styryi	88 —	88 50
Tyrolu	96.—	97 —
Kar., Krainy. i Wyb.	86 50	87 50
Węgier	67 25	68 —

	pien.	towar.
Obl. ind. po 5 proc. za 100 zł.: Ban. Tem., Kroacyi i Slawonii . . .	70.—	70 50
Galicyi	66.—	66 25
Siedmiogr. i Bukow.	65 —	65 50
Lomb. wen. poż. z r. 1850	—.—	— —
Wen. pożyczka z r. 1859	94 50	— —
Dług Tyrolu, Dług Salcburga, Dług Krainy po 5%	64.—	64 50
„ 4%	51.—	52.—
„ $3\frac{1}{2}$%	45 50	46.—
„ 3%	38.	38.50
„ $2\frac{1}{2}$%	32.—	32.50
„ 2%	25.—	25.50
„ $1\frac{3}{4}$%	21.50	22.—

2. Stan oblig. domestykaln.

	pien.	towar.
po 3% za 100 zł. . .	16.—	17.—
„ $2\frac{1}{2}$% za 100 zł. . .	14.—	15.—
„ $2\frac{1}{4}$% za 100 zł. . .	12.—	13.—
„ 2% za 100 zł. . . .	11.—	12.—
„ $1\frac{3}{4}$% za 100 zł. . .	10.—	11.—

3. Akcye.

	pien.	towar.
Banku nar.	747.—	749
Inst. kred. dla handlu po 200 zł. w. a.	176 60	176.80
Niż.-austr. tow. eskomt. po 500 zł.	593 —	595 —
Półn. kol. po 1000 zł. m. k.	2102.—	2104.—
Tow. kolei żel. państwa po 200 zł. m. k. czyli 500 fr.	278 —	278 50
Kol. Ces. Elżbiety po 200 zł.	153 —	153 50
Połud.-półn.-niem. kolei kom. po 200 zł. m. k. .	121.—	121.50
Kolei Cisy po 200 zł. m. k. po 140 zł. (70%) wpłaty	147.—	147 —
Połud. kolei państ., lomb.-wen. i central.-włoskiej kolei żel. po 200 zł. w. a. czyli 500 fr. z wpłatą 160 zł. (80%)	261 —	262 —
Kol. Kar. Lud. po 200 zł. m. k. z wpł. po 160 zł. (80%)	161 —	162.—
Kol. Preszb. Tyrn. I. emis. po 200 zł. m. k.	23.—	25.—
dtto. II. emis. po 200 zł. m. k	73.—	75.—
Kolej Bustehradzka po 500 zł m. k.	695.—	700.—
Kolej Aussig.-Ciepl. po 200 zł. m. k.	139.50	140.—
Kol. Bern. Ross. po 200 zł. dtto. z pierwszeństwem po 200 zł. m. k. . . .	—.—	200.—
Kol. Grac.-Köfl. i Tow. górn. po 200 zł. w. a. .	135.—	136 50
Austr. towarz. żegl. par. po 500 zł. m. k.	419.—	421.—
Lloyda w Tryeście po 500 zł. m. k.	198 —	200.—
Mostu łańc. w Peszcie po 500 zł. m. k.	397.—	399.—
Tow. młyna par. w Wied. po 500 zł. m. k. . . .	387.—	395.—
Powsz. austr. Tow. gaz. po 250 zł. m. k. . . .	192 —	195.—

4. Listy zastawne.

	pien.	towar.
Banku narodowego w mon. kon. 6let. po 5%	102 50	102 75
10 „ 5%	95 50	96 —
przeznacz. do los. po 5%	88 75	89 —
Banku narodowego w wal. austr. na 12 m. 5% za 100 zł.	—.—	100.—
przez. do los. po 5% .	84.50	84 75
Gal. Tow. kred. po 4% . .	78.—	78.50

5. Obligacye z prawem pierwszeństwa.

	pien.	towar.
Kolej Elżbiety po 5% za 100 zł. m. k.	96 75	97.—
detto detto w srebrze uproc. za 100 zł. w. a.	101 60	101.75
Tow. austr. kol. państwa po 500 fr.	143.25	143 75
Kol. półn. po 100 zł. m. k.	96.—	97.—
Kol. Lomb. wen. po 500 fr.	137.75	138.25
Kol. Gloggn. za 100 zł. .	80.50	81.50
Tow. żeg. par. na Dun. za 100 zł. m. k.	95.75	96.—
Lloyda za 100 zł. . . .	85.50	88.

6. Losy.

	pien.	towar.
Inst. kred. dla handlu po 100 zł. w. a.	122 40	122 60
Tow. żeg. par. na Dun. po 100 zł. m. k.	96 25	96.75
Pożycz. Trye. po 100 zł. w. a.	122.—	123.—
Pożycz. miasta Budy po 40 zł. w. a.	35.—	35.50
Esterhazego po 40 zł. m. k.	100.—	101 —
Salma „ 40 „ „	38.—	38 25
Palfiego „ 40 „ „	37 25	37.75
Clarego „ 40 „ „	34.25	34.75
St. Genois „ 40 „ „	37.75	38 —
Windischgrätza 20 zł. „	20 50	21.—
Waldsteina 20 „ „	22 25	22 75
Keglevicha 10 „ „	15 25	15.50

Weksle.

(Na 3 miesiące.)

	pien.	towar.
Amsterdam za 100 zł. hol.	—.—	—.—
Augsburg za 100 zł. w. p.-n.	119 75	119 75
Berlin za 100 tal. . . .	—.—	—.—
Wrocław za 100 tal. . .	—.—	—.—
Frankfurt za 100 zł. w. p.-n.	119 80	120.—
Genua za 100 lir. piem. .	55 45	—.—
Hamburg za 100 M. B. .	105 50	105.70
Lipsk za 100 tal.	—.—	—.—
Liwurna za 100 lir. tosk.	—.—	—.—
Londyn za 10 ft. szt. . .	141 25	141.25
Lugdun za 100 fr. . . .	—.—	—.—
Medyolan za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
Marsylia za 100 fr. . . .	—.—	—.—
Paryż za 100 fr.	55.70	55.70
Praga za 100 zł. w. a. .	—.—	—.—
Tryest za 100 zł. w. a. .	—.—	—.—
Wenecya za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
(31 dni po ukazaniu.)		
Bukareszt za 100 piast. woł.	—.—	—.—
Konstantynopol za 100 piast. tur.		—.—

Kurs złota.

	pien	towar.
Dukaty ces. men. . . .	6.69	$6.69\frac{1}{2}$
dtto. pełnej wagi . .	6.68	6.69
Korona	19.40	19.45
20frankówka	11 27	11.28
Rosyjski impery. . . .	11.55	11.58
Talar związkowy . . .	$2.10\frac{1}{2}$	2.11
Srebro	140.—	140.25
Kurs korony w k. kasach	13 zł. 50 c.	

KRONIKA.

(Profesor Laprade.) W Lugdunie usunięty został od urzędu profesor literatury francuskiej p. Laprade. Dekret jego usunięcia, ogłoszony w Monitorze, poprzedza raport, w którym minister nauk przedkłada Cesarzowi poezye tego profesora umieszczoną w dzienniku „Correspondant“ i powiada: „Poeta może wprawdzie mieć przywileje, którychby się odmówiło każdemu innemu pisarzowi; ale jakiekolwiek one są, nie mogą przecież posuwać się tak dalece, by miały uchodzić bezkarnie obrażające aluzyę do Monarchy, który wyszedł z powszechnego wyboru, i do narodu, którym rządzi ze sławą. Ubolewam nadtem, Najjaśniejszy Panie, że namiętność stronnicza znachodzi zwolenników pomiędzy mężami, którzy z szacunku dla siebie samych powinni unikać wszelkich excesów; ale p. Laprade zdaje się lubić sławę, jaką nabywa się wybrykami politycznemi. Wątpię przeto, by ten profesor mógł nadal uczyć młodzież miłości, której ubliża, i wierności dla rządu, który znieważa. Jeżeli prawy człowiek jest w tak nieszczęsnem położeniu, że musi żywić w sercu swojem i objawiać publicznie nienawiść tego rodzaju, natenczas wypada mu, jeśli zostaje w służbie publicznej, zerwać węzły przysięgi, której złamanie jest jawne i zrzec się urzędu i płacy, które innemu tak cierpko wyrzuca. Gdy więc pan Laprade zanadto zapominał o tym obowiązku, niewaham się przypomnąć mu całą moralność jego.“

(Ustawa o małżeństwach w Brazylii.) Rząd brazylijski wydał w tym roku następującą ustawę o ważności małżeństw niekatolickich: Art. I. Ważność małżeństw zawieranych podług ustaw rozciąga się: § 1. Na małżeństwa pomiędzy osobami, nienależącemi do kościoła panującego, jeśli zawarte zostały za granicami państwa podług obrządku i ustaw, którym małżonkowie podlegają. §. 2. Na małżeństwa pomiędzy osobami, nie należącemi do kościoła panującego, jeśli zawarte zostały w państwie przed ogłoszeniem niniejszej ustawy podług zwyczaju i przepisów przynależnego wyznania religijnego i jeśli są udowodnione świadectwami, które stwierdzają dopełnienie celebracyi aktu religijnego. §. 3. Na małżeństwa pomiędzy osobami, nienależącemi do kościoła panującego, które zawierane będą w państwie od dnia wydania niniejszej ustawy podług zwyczaju i przepisów przynależnego wyznania religijnego; jednak zaślubienie kościelne musi być udowodnione przynależną księgą kościelną i w sposób przepisany w regulaminie. § 4. Małżeństwa, które wymienia §. 2. i poprzedzający nie mogą korzystać z dobrdziejstwa tej ustawy, jeśli między małżonkami zachodzi jaka przeszkoda, dla której podług istniejących w państwie ustaw zabronione jest w podobnym wypadku zawarcie małżeństwa katolickiego. Art. 2. Rząd ustanowi księgi kościelne i termina tych małżeństw, jako też rejestra urodzonych i zmarłych, którzy nie należą do kościoła panującego, osobnym regulaminem, a oraz przepisze potrzebne warunki, pod jakiemi kapłani tolerowanych wyznań mogą sprawować akta ważne w obec prawa. Art 3. Wszelkie przeciwne rozporządzenia odwołuje się niniejszem.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.*

Z c. k. galic. drukarni rządowej.